

Skogens konstverk

Corinne Ericson.

FOTO: FREDRIK REUTERSWÄRD

De flesta människor lägger inte märke till skogens bygg-samma, grånande skulpturer – trots att deras antal kan räknas i miljoner. Men kanske finns det ett gryende intresse för jakttornen både som kulturhistoria och konst.

Sörmlandsbygden har talat med jägarna bakom projektet "Svenska jakttorn" och konstnären Corinne Ericson, som just nu ställer ut fotografier av jakttorn på Culturum i Nyköping.

Det pågår en tyst kamp ute i skogarna. Jägarna bygger upp, naturen bryter ner, jägarna lagar och förbättrar, stormar och snöbyar slår tillbaka – och så håller det på, år efter år. Någon har räknat ut att det finns över två miljoner jakttorn i Sverige. Många av dem är helt unika skapelser, som vittnar om både uppfinningsrikedom och humor. Men ingen vet egentligen hur många torn som finns, var de står, varför de ser ut som de gör, eller vem som har byggt dem.

– Jakttorn är ju bruksbyggnader, något som jägare sätter ihop av praktiska skäl. De behöver inte registreras eller markeras ut på några kartor, konstaterar Daniel Cervera, som tillsammans med sin kompis Mattias Ingeman driver projektet "Svenska jakttorn".

Daniel och Mattias beskriver sig själva som två hängivna jägare, fotografer och skribenter. Deras ambition är att samla in bilder, fakta och berättelser om jakttorn från hela Sverige.

– Idén föddes, som många andra goda idéer, efter en jakt, när

vi pratade om stort och smått. Vi funderade på hur många jakttorn det kan finnas i landet, men diskussionen mynnade inte ut i något svar, berättar Daniel.

De två vännerna släppte ämnet tillfälligt, men Daniel kunde inte riktigt sluta fundera på den o svarade frågan: hur många torn finns det? Han hörde sig för hos olika myndigheter och intresseorganisationer, men utan större framgång. Det fanns helt enkelt inget svar på frågan om antalet jakttorn. Efterforskningarna väckte däremot en hel rad nya frågor.

– Hur gammalt är Sveriges äldsta fungerande jakttorn? Skiljer sig jakttornen åt mellan olika landsändar, vilka typer av torn är vanligast, och vilken kulturhistoria finns kring tornen? Det verkar heller ingen veta, säger Daniel.

Daniel och Mattias kände att någon var tvungen att dokumentera och lyfta fram jakttornens tysta historia. De drog igång webbsidan "Svenska jakttorn", där de under ett par års tid har lyckats samla in hundratals bilder och berättelser. Daniels eget favorittorn står på Öland.

– I det tornet sköt jag min första bock. Det är ett bygge av klassiskt snitt: fyra ben och ganska öppet utan tak, cirka två-tre meter upp. Enkelt att smyga till, lätt att klättra på plats, bekväm ställning – trots att det inte skyddar helt mot regn och vind. Och det är stabilt. Man kan känna sig trygg däruppe.

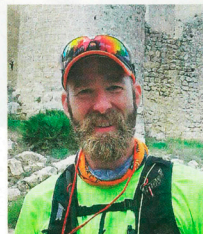
Så småningom ska det bli en bok av projektet "Svenska jakttorn".

– Det är ett hobbyprojekt som vi driver på fritiden, så vi har inget exakt datum. När vi har fått ihop tillräckligt mycket material kommer vi ta oss igenom publiceringsprocessen, kanske via ett förlag, säger Daniel.

Jakttorn N63.532833° E14.751550° 2005.

FOTO: CORINNE ERICSSON

Daniel Cervera.

FOTO: PRIVAT

skriver sitt eget intresse för jakt som "obefintligt". Trots det har hon dokumenterat torn, stolar och enkla bänkar i de jämtländska skogarna under drygt tio års tid. Varför?

– Jag tyckte att tornen och sitt-platserna hade skulpturala drag som jag gillade – de var som gestalter.

Corinne pekar på många olika anledningar att fotografera jakttorn: Passet är vackra och vildvuxna, de väcker många tankar och är dessutom laddade av historier. Det blir fina bilder, helt enkelt.

Corinne, som främst är verksam som skulptör, menar att hon förmodligen ser helt andra saker i jaktpassen än vad en jägare lägger märke till.

– Jägare som har sett mina bil-

der tittar på skjutvinklar, stödmöjligheter och likheter med andra pass som står i jaktlagets marker. De som inte sysslar med jakt ser mer av poesin. Självt såg jag övergivenhet, melankoli men även humor i passen – vilket också speglar vem jag är.

Men vem är det då som skapar konstverket i det här fallet? Är det konstnären Corinne som ensam skapar verket, eller ska kanske jägarna som byggt tornen betraktas som medskapare? Är jägarna till och med konstnärer – utan att ens veta om det?

– Det är en svår fråga, som ligger till grund för det mesta som diskuteras inom konsten idag, svarar Corinne. Vad är konst och vem är konstnär?

Hon beskriver sina konstverk som uppbyggda av flera lager.

Aldrig återfunnen 2002.

Den som bygger tornet, platsen där tornet står, naturens nedbrytande processer, jägarna som lappar ihop tornet, konstnärens tolkande blick, och den tekniska apparatur som används för att fånga ögonblicket – allt detta bidrar till att skapa det slutliga konstverket. Men det finns ändå en avgörande skillnad mellan jägaren som svingar hammaren och konstnären som "tolkar" tornet.

– Konstnärer har en stark önskan att uttrycka sig. Det tror jag inte riktigt att älgpassbyggarna i mina trakter har haft.

Corinne har flera egna favoritpass. Ett av dem finns med på utställningen i Nyköping.

– Det är byggt av en snickarkunig person som återanvänt några köksbordsben. Dess form ter sig som en modernistisk stol.

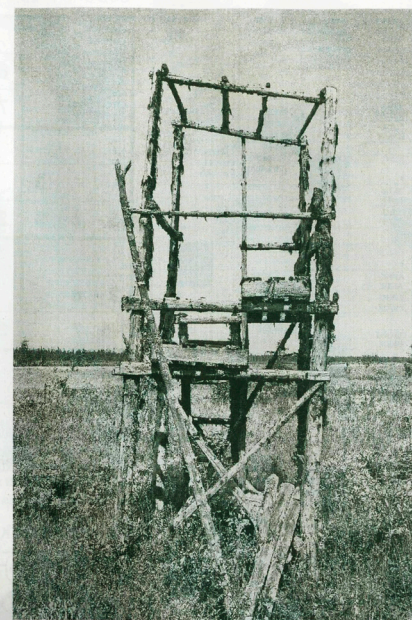
Konstnären Corinne och jägarna Daniel och Mattias ser visserligen på jakttornen med lite olika ögon. Men de tycks vara överens om att jakttornen är vackra, laddade med berättelser och väl värda att dokumentera. Corinne, Mattias och Daniel har tillsammans fotograferat cirka 500 torn. Det är imponerande – men samtidigt är det bara någon tiodels promille av alla torn som finns i Sverige.

Flera av de torn som Corinne fotograferade i början av 2000-talet är redan borta. Trenden på senare år går mot allt större likformighet. De nya tornen byggs av tryckimpregnerat virke som skruvas ihop efter färdiga ritningar. Charmen, uppfinningsrikedomen och egensinnet försvinner.

– De nya tornen som byggs är hopplöst tråkiga, säger Corinne. Alla är likadana, så dem fotograferar jag inte. Men deras charm kommer säkert att ha ökat om några år, efter lite lagningar och justeringar.

Corinnes bilder är GPS-kodade. Koordinaterna fungerar som titel på verken och gör det möjligt för publiken att snabbt söka ut varje pass på kartan. Den som vill kan alltså gå i konstnärens fotspår och själv uppleva de platser där Corinne en gång tog sina bilder. Denna "konstvandring" – eller ska vi säga konstnärlig jaktstig? – kan antingen göras på plats i Jämtland, eller med hjälp av någon karttjänst på nätet.

Den långa rad av svartvita fotografier som nu hänger på Cul-

Jakttorn N63.513750° E15.019183° 2006.

Konstnärer har en stark önskan att uttrycka sig. Det tror jag inte riktigt att älgpassbyggarna i mina trakter har haft.

turum i Nyköping ger ett starkt intryck av vacker ödslighet – men också av kontroll. Trots att alla jakttorn är tomma, så känns det som att någon, eller något, iaktar oss. De distna tornen och de tomt gapande stolarna skapar en

Jakttorn N63.523850° E14.837383° 2007.

känsla av osynligt allvetande – ett skogens eget panoptikon.

Utställningen "Älgpass – en fotografisk dokumentation" pågår på Culturum i Nyköping till den 15 november. Om du inte hinner dit, så är det bara att sticka ut i skogen istället. Miljontals spretiga, mossbelupna konstverk väntar på att bli upptäckta.

JOHAN ERIKSSON

JAKTPASS I KONST OCH KULTURHISTORIA

I museernas register över föremål finns inte några anteckningar om jakttorn i Sörmland. Däremot finns mängder av gamla stenlagda "jaktvärn" registrerade över hela länet.

I ortnamnsregistret nämns endast ett tiotal sörmländska jaktpass. Flera har fantasieggande namn, eller vad sågs om: Skomakarpasset (Helgesta), Forsbergspasset (St. Malm), Fisklådan, Skjöldebrands-passet, Tretton (samtliga i Näshulta), Generalpasset (Östra Vingåker) samt Högvärteret (Västermo).

Ett jaktpass med tydlig koppling till konstvärlden hittar vi på Mörkö, längs med väg 569. Här brukade självaste Bruno Liljefors sitta och spana i slutet av 1800-talet. Därför kallas platsen just för "Liljeforspasset".

Svenska jakttorn delar in tornen i fem olika typer: Standardtorn, skjutstegar, stubbtorn, skjutstolar och pelartorn.

I Tyskland jagar man ofta hjort från så kallade "Hochsitze". I USA och Storbritannien kallas tornen för "Tree stands" eller "High Seats".

På senare tid har flera konstnärer använt jakttorn i sitt skapande. Gatukonstnären AKAY och arkitekten Frederic Eklof har under sommarnätterna smugit ut och målat norrländska jakttorn i grålla färger som de sedan har fotograferat.

Caroline Mårtensson har byggt modeller av jakttorn som liknar barnstolar.

Den världsberömda konstnären Marina Abramović, har i Wanås konspark bidragit med verket "The Hunt Chair for Animal Spirits".

Se mer på webben: corinneericson.se, samt svenskajakttorn.se.

Skicka in dina egna bilder och berättelser till info@svenskajakttorn.se, eller på Instagram – märk bilderna #jakttorn!